

KONCEPCE ROZVOJE
PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE
NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA VYŠEHRAD
NA OBDOBÍ 2020-2025

Zpracoval: Ing. František Stádník

I. Analýza stávajícího stavu

Příspěvková organizace hl.m. Prahy **Národní kulturní památka Vyšehrad** (dále jen NKP Vyšehrad) byla zřízena k 1.1.1970 s hlavním účelem zabezpečovat ochranu, údržbu, rehabilitaci a prezentaci té historické části areálu Národní kulturní památky, která je ve vlastnictví hl.m.Prahy.

Předmětem činnosti, specifikovaným ve zřizovací listině této organizace je:

- řešení koncepčních úkolů rehabilitace a prezentace Národní kulturní památky Vyšehrad včetně historické zeleně,
- zajišťování obnovy, údržby a správy svěřeného nemovitého majetku, zejména historických památek a parkových ploch (13ha) pro jejich aktivní využívání a zpřístupňování veřejnosti,
- propagování, popularizování a prezentování celostátního významu Národní kulturní památky Vyšehrad (tj. pořádání výstav a stálých expozic v objektech a na volných prostranstvích, pořádání programových a osvětově kulturních akcí, průvodcovská činnost v areálu NKP Vyšehrad, vydávání a prodej neperiodických tiskovin a publikací vztahujících se k NKP Vyšehrad, budování a průběžné zkvalitňování orientačního systému)
- provádění vlastní poznávací a dokumentační činnosti, včetně soustředění podkladů a informací dotýkajících se svěřených kulturních památek

Zřizovací listina také vymezuje organizaci provozování doplňkové činnosti, kterými jsou specializovaný maloobchod, správa údržba nemovitostí a hostinská činnost za předpokladu, že nenaruší plnění hlavního účelu organizace.

Základní fakta o Vyšehradu

- bájně místo české národní minulosti
- sídlo českých panovníků
- sídelní místo vyšehradské kolegiální kapituly sv. Petra a Pavla
- strategická pevnost
- místo posledního odpočinku českých velikánů
- oáza klidu a zeleně na okraji centra Prahy
- Národní kulturní památka (od r.1962)

Vyšehrad procházel obdobími velké slávy i hlubokých úpadků, je poznamenán velkolepými přestavbami i rozsáhlou devastací. Přesto se dochovaly cenné památky a místo si zachovalo neopakovatelnou magickou atmosféru. Zaslouží si maximální ohleduplnost, úctu a odpovědnou péči, důležitá je spolupráce všech subjektů působících na Vyšehradě.

Specifika NKP Vyšehrad je v tom, že rozsáhlé území je volně přístupné a zejména pro Pražany plní roli oblíbeného parku, místa odpočinku, romantických procházek a jedinečných pohledů na město. Památkový areál je hojně navštěvován domácími i zahraničními turisty. Tento zájem je potěšitelný, ale není provázen ziskem, je to služba veřejnosti. Navíc kumulace lidí klade značné nároky na údržbu nemovitých památek a parkových ploch.

Organizace je členem Asociace muzeí a galerií, přidruženým členem sekce památek v Asociaci českých cestovních kancelářích.

Způsob financování organizace

Financování organizace v její hlavní činnosti je z převážné části zajištěné příspěvkem od zřizovatele (cca 90% nákladů) a částečně z vlastních zdrojů (tržby ze vstupného a prodeje propagačních materiálů).

Hospodaření organizace se řídí rozpočtem, který je sestavován na kalendářní rok, a po zahrnutí příspěvku od zřizovatele je kontrolovaný jako vyrovnaný.

Organizační struktura organizace

Na základě předmětů činnosti organizace je vytvořeno organizační schéma, které má čtyři základní úseky.

1. Stavebně - historický úsek

Hlavní náplní stavebně-historického úseku je oprava a údržba svěřeného nemovitého majetku tak, aby sloužil i budoucím generacím. Jedná se zejména o opravy nemovitých kulturních památek v areálu NKP Vyšehrad.

V současné době probíhají opravy hradebního zdiva, vstupní Tábořské brány, kasemat (chodby uvnitř hradeb), obnova vstupu do Podolských kasemat. Taktéž probíhají údržbové práce na ostatních objektech - Leopoldova brána, Cihelná brána, Staré purkrabství, Galerie, Letní scéna, kostel Štětí sv. Jana Křtitele, kaple panny Marie, románský most, černá studně, studně v Karlachových sadech, přístupová schodiště, aj..

Veškerá stavební činnost je prováděna za stálého dohledu zástupců památkové péče.

Svěřené nemovitosti využívá NKP Vyšehrad pro současné kulturní aktivity, konkrétně se jedná o výstavy v Galerii Vyšehrad, pořady v komorním sále Starého purkrabství, na Letní scéně a v Gorlici, vycházky pro školní skupiny a ostatní propagační akce.

Úsek aktivně spolupracuje s odbornými památkovými úřady a s institucemi, které sídlí na historickém území nebo v jeho okolí: Královská kolegiátní kapitula sv. Petra a Pavla, Jedličkův ústav a školy, Správa pražských hřbitovů, pracoviště Archeologického ústavu AV ČR, okrsek Městské policie Praha 2, Úřad MČ Praha 2.

V roce 2015 byla z její iniciativy obnovena činnost tzv. Koordinační komise za účelem zajištění vyřešení a zklidnění dopravní situace v areálu. Jejími účastníky jsou vlastníci, správci a nájemci objektů v areálu, dále zástupci odboru dopravy MČ Prahy 2 a Prahy 4, Policie České republiky, Městské policie a Technické správy komunikací.

2. Úsek parků

Parky jsou udržovány systémem založeným na kvalitě, ekonomickém přístupu, logice prováděných prací a zřízení kvalitního zázemí. Všechny organické zbytky jsou opět využity, zkompostovány na místní kompostárně nebo využity k mulčování (krytí půdy mezi rostlinami proti prorůstání plevelů a odparu). Odpadají nákladné a ekologicky závadné odvozy a skládkování. Chemické prostředky jsou užívány ve velmi omezeném měřítku a většinou se jedná o přípravky na přírodní bázi („bio“) – např. k ošetřování vinné révy a ovocných stromů. Ke hnojení je užíván především kompost z vlastní akreditované kompostárny, k závlaze je používána převážně voda z Vltavy.

V souladu s historickými prameny byly do někdejšího vojensky upraveného území opět vneseny středověké prvky – ovocné sady starých českých odrůd, vinice a bylinkové zahrádky.

Ve jménu faktu, že Vyšehrad je věcí českou, nikoli pouze pražskou, byla v roce 2000 výsadbou „stromu tisíciletí“ zahájena myšlenka vysazovat v nové generaci stromů potomky památných stromů z regionů ČR.

V roce 2017 byla dokončena revitalizace parků a závlahový systém. Po 30 letech od změny režimu se ustálilo využití objektů v areálu a je možné reálně plánovat další vývoj jejich fungování.

3. Úsek programů, propagace a výstav

Dramaturgická koncepce NKP Vyšehrad má v současné době několik rovin.

Jedna část se zaměřuje na tvorbu a realizaci edukativních programů pro žáky a studenty Základních a Středních škol. Další část dramaturgie se zabývá víkendovými programy pro děti a jejich rodiče. Uvádíme pohádky a také dílny, které jsou vždy nově spjaty s konkrétními tématy či obdobími.

Program Galerie Vyšehrad již čtvrtým rokem úspěšně prezentuje mladé umělce a umělce střední generace. Galerie Vyšehrad je vedle Starého purkrabství druhým místem, kde se neustále program mění, reaguje na současné dění.

Stálé expozice a komentované vycházky po Vyšehradě jsou v současné době spíše vyhledávané turisty. Vzhledem k tomu, že NKP Vyšehrad není sbírkotvornou organizací, náplň expozic není tak často obměňována.

Poslední částí dramaturgické skladby NKP Vyšehrad tvoří akce spolupřádané s organizacemi, jejichž náplní je komunitní rozvoj, či charitativní činnost nebo jejich činnost koresponduje s naším dramaturgickým plánem.

4. Ekonomický úsek

Úsek zabezpečuje a kontroluje hospodárné, oprávněné a účelné použití finančních prostředků, dodržování závazných ukazatelů organizace. Dále dodržování vnitřního kontrolního systému a všech interních směrnic organizace.

II. Koncepce rozvoje příspěvkové organizace NKP Vyšehrad 2020 -2025

Mým cílem jsou tyto hlavní strategické priority NKP Vyšehrad v letech 2020-2025 :

- - **zvelebovat prostředí Vyšehradu všemi dostupnými k přírodě citlivými prostředky**
- - **pokračovat v pravidelné údržbě svěřeného majetku a jeho zhodnocování**
- - **prezentovat NKP Vyšehrad s použitím jednotného vizuálního stylu (web a programové tiskoviny)**
- - **rozšiřovat mezinárodní spolupráci a zapojení se šířeji do cestovního ruchu**
- - **rozšiřovat marketingové aktivity**

Hlavní cíle jednotlivých činností na období do roku 2025 :

Oblast stavebně-historická

- nadále ctít dochovaný stav památky a velmi citlivě přistupovat k novým zásahům v areálu tak, aby zůstal zachován genius loci tohoto místa
- pokračovat v opravách nám svěřených objektů a hradeb
- pro potřeby správy a údržby svěřených nemovitých kulturní památek zajistit jejich digitální zaměření, případně zaměření 3D, dle potřeby i zaměření fotogrammetrické
- rozšířit současnou spolupráci s archeologickým ústavem AVČR Praha, pracoviště Vyšehrad, (která je oboustranně pozitivně hodnocena), a to zejména v odborné součinnosti při péči o archeologické památky v areálu NKP Vyšehrad
- nadále pečlivě udržovat dochované památky ve spolupráci s odbornými institucemi ve stavu odpovídajícím dochované historické podobě a s ohledem na současné využití

Oblast péče o zeleň

- vnímat území Vyšehradu jako osobitou součást krajiny města - v kontextu města dbát na citlivý přístup k jeho přírodní jedinečnosti, k zachování pohledových vazeb na další cenné lokality - Děvín, Barrandovské skály, Podolí, povodí Vltavy atd.
- vytvořit památkový záměr pro vyšehradské parky, který vyhledá spolu se současnými majiteli a správci kolizní místa v areálu, navrhne jejich řešení a nasměruje další vývoj vyšehradských parků v souvislosti se současným i výhledovým využitím objektů v areálu. Mimo jiné např. zhodnotí přístup od metra, značení, prostory kolem budov, stanoví potenciální možnosti pro umístění uměleckých děl (zváží, zda vůbec existují) atd. Samozřejmě zohlední stávající využití objektů a historii jednotlivých oblastí a stavebních prvků
- zachovat přednášky pro děti i dospělé o citlivém přístupu k přírodě v Ekocentru, které je místem kompostování
- zachovat jedinečnost porostů postavenou na výsadbě potomků památných stromů (každoroční výsadba při slavnostním zahájení národní putovní výstavy Má vlast cestami proměn , kterou spolupořádáme)
- zachovat pobytové trávníky

- nadále zavlažovat centrální citadelu vodou z Vltavy
- připravit řešení hospodaření s užitkovou vodou z objektů - recyklace užitkové vody nebo využitím šedé vody
- nadále udržovat parky v souladu se současnou koncepcí. Jsou postaveny na praktickém členění s vazbou na provozní objekty areálu. Kostru kompozice tvoří zdravé stromy, kvalitní trávníky a trvalkové záhony, keře lemují a oddělují prostory, a jsou nepostradatelné pro hnízdění ptactva

Oblast kultury

Edukativní programy

- pokračovat v tvorbě a realizaci edukativních programů pro žáky a studenty Základních a Středních škol.
- připravit program k 70. výročí narození Milady Horákové
- připravit program s tématem totalita

Vikendové programy pro děti a jejich rodiče (doprovod)

- nadále uvádět pohádky
- nadále provozovat dílny - vždy nově spjaté s konkrétními tématy či obdobími

Galerie Vyšehrad

- prezentovat mladé umělce a umělce střední generace
- zaměřit se na prezentaci obrazu, jako hlavního média
- vydat sborník, který bude mapovat uplynulé výstavy s ukázkou reprodukcí děl a kurátorským textem

Stálé expozice a komentované vycházky po Vyšehradě

- přemístit historickou expozici z Gotického sklepa ve spolupráci s Královskou kolegiální kapitulou „a to do prostor sousedících s Basilikou sv. Vavřince – propojení obou expozic
- v prostorách Gotického sklepa pak vytvořit novou interaktivní expozici, která bude primárně určena dětem či rodinám s dětmi
- spustit zážitkovou prohlídku ve stylu únikové hry v nově otevřených Podolských kasematech

Akce spolupřátané

- nadále spolupřátat akce s organizacemi, jejichž náplní je komunitní rozvoj, či charitativní činnost nebo jejich činnost koresponduje s naším dramaturgickým plánem (např. Asistence, Jedličkův ústav a další neziskové organizace, např. Asociace Entente Florale CZ- Souznění a.s., Studio Damúza, Studio Dva)

Oblast cestovního ruchu – péče o návštěvníky

- zkvalitňovat služby pro návštěvníky - zajistit alespoň pro jedno z našich informačních center akreditaci, abychom mohli návštěvníkům poskytovat komplexní informace nejen o dění na Vyšehradě, ale i v celé Praze.
Realizaci zajistit ve spolupráci s Prague City Tourism (výhoda-zapojení do platformy,

- školení personálu, sdílení informací a informačních materiálů)
- zlepšit merchandising a vlastní publikační činnost (oslovení mladých umělců, vypsání soutěže na návrhy originálních reklamních předmětů pro Vyšehrad – zúžení, ale zkvalitnění nabídky)

Informační systém v areálu Vyšehradu

- mým cílem je, aby byla orientace pro návštěvníky všech národností v areálu snadná a srozumitelná. A také abychom byli schopni pomocí informačních stanovišť či panelů efektivně komunikovat s návštěvníky. Aby se vždy včas dozvěděli o chystaném či probíhajícím programu a o dalších aktivitách, které se v rámci areálu uskutečňují, jako např. probíhající stavební práce, archeologické vykopávky, kulturní program atd.
- připravit unikátní aplikaci ve spolupráci s Archeologickým ústavem ČR, která návštěvníky provede Vyšehradem v jeho různých historických etapách. Díky vizualizacím, si budou moci návštěvníci prohlédnout Vyšehrad, konkrétní místa na kterých se v daný okamžik nacházejí, např. podoba Vyšehradu za doby Karla IV. nebo jako barokní pevnost
- na tuto aplikaci bude také navázán navigační systém po areálu, a tak si každý návštěvník bude moci zvolit okruh, který ho zajímá a propojit tak vycházku vizuálním zážitkem. Aplikace bude fungovat na principu Rozšířené reality, kdy skutečný/reálný obraz prostředí dotváří animace historického prostředí, a zároveň provede návštěvníky Vyšehradem v jeho různých historických etapách.

Oblast personální

- kvalitní a profesionální realizace mých cílů předpokládá rozšíření personálního zajištění v úseku stavebně-historickém – referent správy budov a objektů a v úseku programů, propagace a výstav vytvořením pracovní pozice referent marketingu, který zastřeší veškerou komunikaci o probíhajících aktivitách v areálu a to dovnitř i ven s pracovní náplní péče o informační centra v areálu, plánování merchandisingu, plánování propagační strategie, fb, instagram, youtube atd., komunikace s partnerskými organizacemi (např. organizace zřizovatele, Prague City Tourism, Archeologický ústav, NPÚ aj.), komunikace s cestovními kancelářemi – spolupráce na strategii návštěvnosti stálých expozic
- motivovat zaměstnance na zlepšení služeb pro návštěvníky
- zajistit kurzy vzdělávání pro zaměstnance (např. anglický jazyk)
- zajistit pravidelné školení pro průvodce a kustody zaměstnané v NKP Vyšehrad, ale i Prague City Tourism, a to ve spolupráci s Archeologickým ústavem ČR

V Praze dne 25.6.2019

Ing. František Stádník

